

POSTANOWIENIE

Dnia 6 kwietnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Pierwszy Prezes SN Małgorzata Manowska (przewodniczący)

SSN Krzysztof Wesolowski

SSN Kamil Zaradkiewicz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa [...] Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu
Inwestycyjnego Zamkniętego Wierzytelności z siedzibą w W.

przeciwko M.G.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 6 kwietnia 2022 r.,

na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego

przez Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej

postanowieniem z dnia 9 marca 2021 r., sygn. akt II Ca 1050/20,

"Czy roszczenie przedsiębiorcy przeciwko konsumentowi o zapłatę, którego termin przedawnienia nie krótszy niż dwa lata rozpoczął bieg i nie upłynął przed dniem 9 lipca 2018 r. - ulega przedawnieniu ostatniego dnia roku kalendarzowego zgodnie z aktualnym brzmieniem art. 118 kodeksu cywilnego?"

odmawia podjęcia uchwały.

UZASADNIENIE

Wyrokiem zaocznym z dnia 8 września 2020 r. Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej oddalił powództwo o zapłatę [...] Niestandardyzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Wierzytelności z siedzibą w W. przeciwko M.G. w całości. Apelację wniesiono od wyroku zaocznego z 8 września 2020 r. wydanego przez Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej, w uzasadnieniu którego Sąd ten wskazał, iż roszczenie Powoda wynikało z umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych i umowy sprzedaży na raty zawartych z konsumentem a strona powodowa dochodziła go jako nabywca wierzytelności. Kwestia przedawnienia była badana z urzędu zgodnie z art. 117 § 2¹ k.c. Okolicznością bezsporną było, że roszczenie powoda jako związane z działalnością gospodarczą przedawniało się z upływem trzech lat w świetle art. 118 k.c. z tym, że do przedawnienia roszczenia z umowy sprzedaży na raty znajduje zastosowanie art. 554 k.c. i termin przedawnienia wynosi dwa lata a z uwagi na postawienie całej wierzytelności w stan wymagalności na podstawie art. 586 k.c. termin zapłaty dla wszystkich pozostałych rat wyznaczono na dzień 19 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej, rozpoznając apelację Powoda, powziął wątpliwość co do zagadnienia prawnego wskazanego w pytaniu i postanowieniem z 9 marca 2021 r. przedstawił do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne Sądowi Najwyższemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 390 § 1 k.p.c., jeżeli przy rozpoznawaniu apelacji powstanie zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, sąd może je przedstawić do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu.

Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej przedstawił Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne dotyczące obliczania przedawnienia roszczeń przedsiębiorców wobec konsumentów na gruncie przepisów zmienionych w 2018 r. w związku z wprowadzonymi wówczas regułami intertemporalnymi. Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw z dnia 13 kwietnia 2018 r. (Dz.U. z 2018 poz. 1104), do roszczeń powstałych przed

dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych stosuje się od dnia wejścia w życie tej ustawy przepisy ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą. Zgodnie zaś z ust. 2 tego przepisu, jeżeli zgodnie z ustawą zmienianą w art. 1 w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą termin przedawnienia jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych, bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się z dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej. Jeżeli jednak przedawnienie, którego bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie ustawy wprowadzającej nowe zasady przedawnienia (nowelizującej), nastąpiłoby przy uwzględnieniu dotychczasowego terminu przedawnienia wcześniej to przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu.

W świetle art. 390 § 1 k.p.c. oraz ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, zagadnienie prawne przedstawiane na podstawie art. 390 § 1 w zw. z art. 397 § 3 k.p.c. powinno odpowiadać określonym wymaganiom (zob. w szczególności postanowienia Sądu Najwyższego z: 19 listopada 2008 r., sygn. akt III CZP 21/08, niepublikowane; 5 grudnia 2008 r., sygn. akt III CZP 121/08, niepublikowane; 9 lipca 2009 r., sygn. akt III CZP 38/09, niepublikowane i z 12 sierpnia 2009 r., sygn. akt III PZP 8/09, niepublikowane). Niedopełnienie zaś tych wymagań skutkuje odmową udzielenia odpowiedzi na pytanie prawne. W szczególności merytoryczna pomoc prawna Sądu Najwyższego polegająca na udzieleniu odpowiedzi, może nastąpić tylko wówczas, gdy zachodzi rzeczywista potrzeba wyjaśnienia poważnych wątpliwości o decydującym znaczeniu dla rozstrzygnięcia sprawy, pozostających z tym rozstrzygnięciem w związku przyczynowym. Założenie to wynika ze szczególnego charakteru instytucji pytań prawnych sądów na podstawie art. 390 k.p.c. Jest ona bowiem uznawana za odstępstwo od konstytucyjnej zasady niezależności sądów i jako takie za mająca charakter wyjątkowy (zob. np. postanowienie siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 27 listopada 2002 r., sygn. akt III CZP 13/12, OSNC 2004, Nr 1, poz. 6, uchwała Sądu Najwyższego z 27 lutego 2008 r., sygn. akt III CZP 149/07, OSNC 2009, Nr 2, poz. 27 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z: 4 października 2002 r., sygn. akt III CZP 62/02, OSNC 2004, Nr 1, poz. 7; 20 maja 2005 r., sygn. akt III CZP 25/05, OSP 2006, Nr 11, poz. 124, z 10 maja 2007 r., sygn. akt III CZP 32/07, OSNC 2008,

nr 6, poz. 63; 19 listopada 2008 r., sygn. akt III CZP 21/08; 17 kwietnia 2009 r., sygn. akt III CZP 10/09, niepublikowane; 19 sierpnia 2009 r., sygn. akt III CZP 48/09, OSNC-ZD 2010, nr B, poz. 53; 14 czerwca 2019 r., sygn. akt III CZP 9/19, Biuletyn SN 2019, nr 9; 24 stycznia 2020 r., sygn. akt III CZP 54/19; 9 października 2020 r., sygn. akt III CZP 73/19, niepublikowane; 29 października 2021 r., sygn. akt III CZP 64/20, niepublikowane).

Zagadnienie prawne powinno dotyczyć problemu, którego rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy jest rzeczywiście niezbędne do rozpoznania środka odwoławczego, a zatem powinien istnieć bezpośredni związek przyczynowy między problemem prawnym a sposobem rozpoznania sprawy (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z: 6 marca 1998 r., sygn. akt III CZP 73/97; 29 czerwca 2016 r., sygn. akt III CZP 10/16; 12 września 2017 r., sygn. akt III SZP 2/17; 15 lutego 2019 r., sygn. akt III CZP 87/18; 5 grudnia 2019 r., sygn. akt III CZP 37/19; 24 stycznia 2020 r., sygn. akt III CZP 54/19; 9 października 2020 r. sygn. akt III CZP 73/19; 16 września 2021 r., sygn. akt III CZP 108/20, niepublikowane).

Oznacza to, że Sąd Najwyższy *odmawia* podjęcia uchwały w sytuacji, gdy związek taki nie występuje (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 24 stycznia 2020 r., sygn. akt III CZP 54/19; 9 października 2020 r., sygn. akt III CZP 73/19; 25 lipca 2019 r., sygn. akt III CZP 10/19; 20 sierpnia 2021 r., sygn. akt III CZP 40/20, niepublikowane).

Institucja zagadnień prawnych nie może być ponadto postrzegana jako instrument służący rozstrzygnięciu sprawy przez Sąd Najwyższy zamiast sądu właściwego (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 20 maja 2005 r., sygn. akt III CZP 14/05; 29 października 2009 r., sygn. akt III CZP 74/09; 27 listopada 2003 r., sygn. akt III CZP 78/03; 4 grudnia 2009 r., sygn. akt III CZP 101/09, niepublikowane). Zagadnienie prawne nie może dotyczyć wątpliwości faktycznych lub subsumcji, a jedynie wątpliwości prawnych (zob. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z 5 sierpnia 2004 r., sygn. akt III CZP 39/04, OSNC 2005, nr 7-8, poz. 127, postanowienia Sądu Najwyższego z: 7 grudnia 2005 r., sygn. akt III PZP 2/05, OSNP 2006, nr 23-24, poz. 358; 9 maja 2006 r., sygn. akt II PZP 2/06, OSNP 2007, nr 9-10, poz. 133; 27 kwietnia 2007 r., sygn. akt III CZP 28/07, OSNC - ZD 2008,

nr A, poz. 27; 10 maja 2007 r., sygn. akt III UZP 1/07, OSNP 2008, nr 3-4, poz. 49; 25 czerwca 2009 r., sygn. akt III CZP 43/09; 12 marca 2009 r., sygn. akt III CZP 129/09; 9 października 2020 r., sygn. akt III CZP 73/19, niepublikowane).

Każdorazowo przedstawiając Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne Sąd *meriti* powinien w sposób szczegółowy wyjaśnić, na czym polegają wątpliwości i dlaczego uważa je za poważne, a ponadto wykazać, że wątpliwości te pozostają w związku przyczynowym z rozstrzygnięciem środka odwoławczego. Przedstawiając zagadnienie prawne, sąd powinien wyjaśnić związek między zakładaną - z uwzględnieniem poczynionych ustaleń faktycznych - podstawą prawną rozstrzygnięcia, a sformułowanym zagadnieniem, a także zamieścić w uzasadnieniu rozważania prawne wskazujące, że dostrzeżona przezeń wątpliwość ma „poważny” charakter, tzn. jej rozstrzygnięcie napotyka na trudności wykraczające poza te, które towarzyszą wykładni prawa. W przeciwnym razie nie jest dopuszczalne podjęcie uchwały przez Sąd Najwyższy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 27 sierpnia 1996 r., sygn. akt III CZP 91/96, OSNC 1997, z. 1, poz. 9; 28 sierpnia 2008 r., sygn. akt III CZP 67/08; 26 października 2011 r., sygn. akt III CZP 59/11; 11 stycznia 2018 r., sygn. akt III CZP 63/17, OSNC-ZD 2019, z. A, poz. 3; 30 czerwca 202 r., sygn. akt III CZP 61/19, niepublikowane).

Wystąpienie z zagadnieniem prawnym wymaga zatem nie tylko sformułowania pytania adresowanego do Sądu Najwyższego, lecz także jego odpowiedniego uzasadnienia, które wskazywałoby na poważny charakter powstałych wątpliwości, możliwe drogi wykładni miarodajnych przepisów prawa oraz racje przemawiające za każdą z tych dróg, które są na tyle ważne, że usprawiedliwiają wahania sądu *meriti* przy wyborze właściwej koncepcji interpretacyjnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 stycznia 2001 r., sygn. akt III CZP 45/00, niepublikowane; 29 listopada 2005 r., sygn. akt III CZP 102/05, niepublikowane; 30 listopada 2005 r., sygn. akt III CZP 97/05, niepublikowane; 15 listopada 2018 r., sygn. akt III CZP 53/18, niepublikowane). Wskazanie, iż rozstrzygnięcie napotyka na trudności wykraczające poza te, które towarzyszą wykładni prawa, determinuje ocenę, czy w sprawie istnieje możliwość oraz czy została podjęta przez sąd *meriti* próba samodzielnego wyjaśnienia

wątpliwości prawnych, które pojawiają się na kanwie i w związku z rozpoznawaną sprawą. Nie jest bowiem rolą instytucji przewidzianej w art. 390 § 1 k.p.c. wyręczenie tego sądu przez Sąd Najwyższy w interpretacji stosowanych w postępowaniu sądowym przepisów prawa. Instytucja ta nie służy również uzyskaniu przez sąd *meriti* aprobaty Sądu Najwyższego dla jego własnego zapatrywania.

W konsekwencji sąd może wystąpić o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego w tym trybie wówczas, gdy – obiektywnie ujmując – nie może ich rozstrzygnąć.

Tymczasem w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy nie tyle powziął wątpliwości skutkujące możliwymi i budzącymi istotne wątpliwości rozbieżnościami interpretacyjnymi, co zaprezentował własne stanowisko, zaś zastrzeżenia wskazał jedynie w odniesieniu do zapatrywań prezentowanych w piśmiennictwie na tle przepisów nowelizujących w związku z zawartymi w nich zasadami intertemporalnymi. Sąd w uzasadnieniu postanowienia z 9 marca 2021 r. nie przedstawił argumentacji odwołującej się do występowania rzeczywistych wątpliwości z uwagi na stanowiska prezentowane w doktrynie bądź w orzecznictwie oraz nie wykazał wątpliwości interpretacyjnych z nich wypływających.

Co więcej, Sąd odwoławczy wskazuje swoją ocenę, pozostając w przekonaniu o prawidłowości tylko jednego kierunku wykładni poddanej rozstrzygnięciu przez Sąd Najwyższy kwestii prawnej.

Wobec powyższego brak jest podstaw do zastosowania art. 390 § 1 k.p.c., ponieważ nie jest rolą Sądu Najwyższego udzielanie jedynie wsparcia i potwierdzenia dla stanowiska prawnego zaaprobowanego już przez sąd odwoławczy (postanowienie Sądu Najwyższego z 18 czerwca 2015 r., sygn. akt III CZP 30/15, niepublikowane). Jedynie na marginesie należy wskazać, iż rolą Sądu pytającego jest wykazanie, w jaki sposób rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy wpłynie na ocenę i czy ma znaczenie w rozpoznawanej sprawie.

W niniejszej sprawie wykładnia przepisów wskazanych przez Sąd Okręgowy nie powinna budzić zasadniczych wątpliwości. Te bowiem nie budzą zasadniczych wątpliwości i nakazują przyjęcie, iż roszczenie przedsiębiorcy przeciwko konsumentowi o zapłatę, którego termin przedawnienia nie krótszy niż dwa lata rozpoczął bieg i nie upłynął przed dniem 9 lipca 2018 r., ulega

przedawnieniu na podstawie art 118 k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 9 lipca 2018 r., o ile obliczany w ten sposób termin przedawnienia upłynie wcześniej, niż nastąpiłoby to na podstawie art. 118 zdanie 2 k.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 9 lipca 2018 r. Jedyna wątpliwość, która mogłaby zaistnieć w związku z wykładnią powołanych przepisów intertemporalnych, tj. art. 5 ust. 1 i 2 ustawy nowelizującej z 2018 r., wiąże się z użyciem przez ustawodawcę w zdaniu drugim art. 5 ust. 2 spójnika „jednak”. Ten nie stanowi jednak łącznika między zakresem hipotezy zdania pierwszego i drugiego, zaś jego użycie w powołanym przepisie nawiązuje do ogólnej formuły zasad intertemporalnych wyrażonej w art. XXXV pkt 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Przepisy wprowadzające Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 94 ze zm.). Jego użyciu w art. 5 ust. 2 ustawy nowelizującej z 2018 r. nie należy jednak przydawać znaczenia takiego, iż w przypadku roszczenia przedsiębiorcy przeciwko konsumentowi które ulega przedawnieniu po dniu wejścia w życie ustawy nowelizującej, a okres przedawnienia nie jest krótszy niż dwa lata, roszczenie takie ulega przedawnieniu ostatniego dnia roku kalendarzowego zgodnie z nowym brzmieniem art. 118 k.c. z uwzględnieniem normy intertemporalnej wskazanej w art. 5 ust. 1 ustawy nowelizującej z 2018 r. Reguła intertemporalna zawarta w zdaniu drugim art. 5 ust. 2 tej ustawy mimo użycia spójnika „jednak” ma znaczenie samodzielne, niezależne od zakresu tej, wskazanej w zdaniu 1 tego przepisu. Jedynie marginalnie wypada zauważyć, iż wniosek odmienny pozostawałby w jaskrawej sprzeczności z funkcją nowej regulacji prawnej, która ma uwzględniać w szerszym zakresie ochronę konsumenta jako słabszej stronie stosunków zobowiązaniowych. Należy zatem stosować w procesie jej wykładni zasadę zakładającą interpretację sprzyjającą takiej ochronie (*in favorem consumenti*), co znajduje potwierdzenie w aksjologii konstytucyjnej (zob. art. 76 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej) oraz nakazującej zapewnienie konsumentom wysokiego poziomu ochrony konsumentów Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (art. 38 tejże).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 3 k.p.c. odmówił podjęcia uchwały.

